

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. II. Alia quædam circa naturam & notionem Charitatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

In hanc verò sententiam incidit ex quibusdam D. Augustini locis malè intellectis : quam etiam Magistri sententiam Scotus, & alii nonnulli putant esse probabilem.

IV. Ostenditur Charitatem esse quid creatum.

Fides & Spes sunt quid creatum, ergo & Charitas.

V. Hoc ipsum ulterius declaratur.

Apostolus, & Conc. Tridentinum docent Charitatem esse quid creatum.

VI. Quodam Magistri responso respicitur.

In baptismo homines accipiunt principia habitualia a Deum.

VII. Dicitur Deus in Scriptura vocatur Charitas.

Deus primum dicitur Charitas.

Quare S. Joannes dicit Charitatem esse Deum.

Nostra tamen conclusio, Charitatem scilicet esse quid creatum, certa adeo est, ut multi eam putent esse de Fide, vel ita proximam Fidei, ut contraria jure censeatur erronea. Probatur ex variis Scripturæ & Conciliorum testimoniis, quibus hæc veritas ita aperte traditur, ut dubitari de eâ omninò non possit. Primæ ergo ad Corinth. c. 13. v. 13. ait Apostolus, *Manent Fides, Spes, Charitas, tria hæc, &c.* cum ergò hoc loco ab Apostolo Charitas annumeretur Fidei & Spei, quas esse habitus creatos & qualitates Magister ipsemet non negat, nullo fundamento hoc negatur de Charitate.

Clarius hoc ostenditur ex illo ad Romanos: c. 5. v. 5. ubi sic loquitur D. Paulus: *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, &c.* ubi aperte distinguitur Charitas, à Spiritu Sancto eam infundente, sicut causam à causâ. Deinde idem Apostolus 1. ad Corinth. cap. 12. Charitatem & alias virtutes vocat charismata & dona Spiritus Sancti, per hoc aperte indicans, tam illas quam Charitatem esse aliquid à Deo distinctum. Concilium etiam Tridentinum sess. 6. cap. 7. docet Charitatem diffundi in cordibus eorum, qui justificantur, atque ipsis inherere: unde addit: *In ipsâ justificatione hæc omnia simul infusa accipit homo, Spem & Charitatem.* Idem etiam habetur Can. 11. his verbis: *Si quis dixerit, homines justificari, vel solâ imputatione justitiæ Christi, vel solâ peccatorum remissione, exclusâ gratiâ & Charitate, que in cordibus eorum per Spiritum Sanctum diffundatur, atque illis inhereat, &c. anathema sit.* Eandem denique doctrinam tradunt sancti Patres, S. Augustinus, S. Hieronymus, & alii.

Nec satisfacit quod respondet Magister, diffundi scilicet in nobis à Spiritu Sancto charitatem, dum in nobis actum Charitatis producit: contra enim hoc est, Concilium liquidem, non de actu Charitatis loquitur, sed de principio permanente actum elicitive. Deinde, ut supra diximus, Concilium eodem modo de Charitate loquitur ac de Fide, hanc verò non negat Magister esse donum permanens, à Spiritu Sancto distinctum. Tertio, docet Concilium nos Charitatem & reliqua dona recipere in baptismo, ibi autem non actus accipiunt homines, sed principia habitualia, & permanentia ad actus, ubi opus fuerit, eliciendos.

Objicies: 1. Joan. cap. 4. v. 8. Deus dicitur esse Charitas: in quam rem S. Augustinus libro 15. de Trinit. cap. 17. ait non eâ ratione dici Charitatem sicut dicitur Spes nostra, sed *Ita, inquit, dictum est, Deus est charitas, sicut dictum est, Deus est spiritus.* Respondetur, Deum verè & propriè esse charitatem, quia per seipsum & se & creaturas diligit, sicut etiam est justitia, quemadmodum tamen non est justitia qua nos iusti sumus, sed qua ipse est iustus, ita neque est charitas qua nos eum diligimus, sed qua ipse diligit nos. Ideo verò S. Joannes loco citato dicit Charitatem esse Deum, ut eò efficacius nos hortetur ad Charitatem cum omnibus habendam, cum nimirum tantæ dignitatis & excellentiæ sit, ut etiam in Deo reperiatur, imò sit ipse Deus; non tamen dicit S. Joannes, Charitatem in Deo esse illam, qua nos diligimus Deum, sed qua Deus diligit

P. R. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

nos, quæ nimirum Charitas est increata, & ipse Deus, nostra autem creata, & animæ à Deo infusa, eique inherens. Propterea autem Charitas & gratia delent peccata mortalia, non quia sunt virtutis simpliciter infinitæ, sed quia dant denominationes, peccati denominationibus oppositas, ut latè ostensum est Tomo præcedente, Disputatione centesimâ vigesimâ tertiâ.

Charitas non habet virtutem simpliciter infinitam.

SECTIO SECUNDA.

Alia quedam circa naturam & notionem Charitatis.

Dico tertio: Charitas est vera amicitia erga Deum, seu amor reciprocus inter amicos, nam, ut ait S. Thomas hic, quæst. 23. a. 1. Corpore, *ad rationem amicitia requiritur quedam mutua amatio, quia amicus est amico amicus.* Hanc proinde conclusionem cum Doctore Angelico tenet communis Theologorum sententia. Probatur verò assertio variis Scripturæ locis; sic enim Joan. 15. vers. 14. dicit Christus: *Vos amici mei estis, si feceritis ea, quæ præcipio vobis: & versu sequente: Tam non dicam vos servos, sed amicos.* Item Psal. 138. vers. 17. *Nimis honorati sunt amici tui Deus: idemque passim in aliis Scripturæ locis habetur.*

I. Charitas est vera amicitia erga Deum.

Ratio optima est, quam assignat S. Thomas loco proximè citato; ad amicitiam namque requiritur, & sufficit, ut inter amicos sit bonorum communicatio, sed inter Deum & hominem maxima est communicatio, primò naturæ, homines namque per Charitatem & gratiam participes redduntur divinæ naturæ: deinde voluntatum, Deus enim *voluntatem timentium se faciet, & exaudiet eos: præterea cujusdam beneficentiæ.* Unde Apostolus ad Romanos 8. vers. 32. *Quomodo, inquit, non etiam cum illo omnia nobis donavit.* Ad Corinthios etiam 1. cap. 3. vers. 22. *Omnia vestra sunt, &c. sive presentia, sive futura: 1. etiam ad Corinthios, cap. 2. vers. 9. Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus iis, qui diligunt illum.*

II. Declaratur quo pacto Charitas sit vera cura Deo amicitia.

Variis modis Deus se iustis comunicat.

Ex quibus constat summam inter Deum & homines iustos esse bonorum communicationem, & consequenter veram amicitiam. Quare dum Aristoteles 8. Ethic. cap. 7. negare videtur inter Deum & hominem, Regem & mancipium dari amicitiam, ob summam inter eos inæqualitatem, & distantiam, de homine loquitur considerato præcisè secundum id quod ex naturâ suâ habet, non verò in quantum per gratiam fit particeps divinæ naturæ, sub qua ratione Aristoteles hominem non cognovit. Quamvis ergo nec sub hac etiam consideratione sit omnimoda æqualitas, hæc tamen conditio non obstat, quin vera amicitia inter Deum & hominem intercedat, ut ex locis Scripturæ num. 1. citatis convincitur: quæ quidem non est amicitia æqualitatis, sed supereminentiæ, qualem etiam inter Regem & subditum dari posse fatetur Aristoteles.

III. Quo sensu neget Aristoteles dari inter Deum & hominem amicitiam.

Dico quartò: Charitas est virtutum omnium excellentissima. Hoc aperte ostenditur ex illo 1. ad Corinthios, cap. 13. vers. 13. Nunc autem manent Fides, Spes, Charitas, tria hæc: *Major autem horum est Charitas.* Ratione hoc idem probatur: & quidem quoad virtutes morales minor est difficultas, illæ etenim in particulari

IV. Charitas est virtutum præstantissima.

R tantum

TOM. II.

tantum materiã voluntatem nostram huic vel illi honestati, quam unaquæque peculiariter respicit, conformant, Charitas verò voluntatem Deo, omnique honestati propter Deum perfectissimè, ratione scilicet præstantissimi motivi, & universalissimè conformat. Unde multo etiam perfectiùs procedit quàm Spes, hæc enim, quamvis universaliter aliquo modo tendat, in motivo tamen multis gradibus cedit Charitati, Spes namque inclinatur ad voluntatem nostram divinã subjiaciendam ob bonum & commodum proprium, quia nimirum inde quis præmium expectat, Charitas verò purissimo nobilissimoque modo procedit, & omnia ad Dei honorem faceret, etiamsi nullum sequeretur præmium, aut quidquam commodi inde proveniret operanti: unde Charitas eminenter continet omnes virtutes. Confirmatur; illa siquidem virtus est perfectior, quæ est conformis regulæ perfectissimæ, hoc autem absque omni controversiã convenit Charitati, perfectissima enim regula est voluntas divinã, cui in omnibus, ut dictum est, operantem conformat Charitas.

Quaratione Spes sit inferior Charitati.

Perfectissimus in Charitate procedendi modus.

Charitas conformans operantem regulæ perfectissimæ.

V.

Ostenditur Charitatem esse perfectiorem Fidei.

Hinc à fortiori sequitur actum Charitatis, & consequenter habitum, esse perfectiorem Fidei; in primis enim actus Fidei nullam habet libertatem, nisi ab aliquo actu voluntatis sibi communicatam: deinde habet ingenitam obscuritatem, sicque naturaliter imperfectum in se involvit procedendi modum: Charitas verò, ut jam ostensum est, modo longè perfectissimo procedit, Deoque animam intimè conjungit, ejusque in omnibus honorem spectat, non commodum operantis; de qua proinde 1. ad Corinth. c. 13. vers. quinto, ait Apostolus: *Non querit quæ suæ sunt.*

VI.

Charitatis actus remissus superari potest ab intensio actu alterius virtutis.

Quæ tamen hac in parte de Charitate dixi, intelligenda sunt, *per se loquendo*, & *cæteris paribus*; non enim negandum videtur, quin actus aliquis intentissimus alterius virtutis exquare, imò & excedere in perfectione possit remissum aliquem actum Charitatis. Solum ergo dicimus Charitatem ex genere suo esse Virtutum perfectissimam, hoc est dari actus aliquos Charitatis perfectiores ullis actibus aliarum virtutum, ut clarè constat ex jam dictis. Imo nonnulli existimant, actum amoris Dei super omnia hæc in viã omnibus aliarum virtutum esse, etiam in entitate physicã perfectiorem.

VII.

Virtutes alia quoad statum non sunt perfecta sine Charitate.

Ex hac Charitatis summã inter virtutes præstantiã passim à Theologis appellatur regina Virtutum. Deinde, esto virtutes aliæ quoad entitatem suam, seu substantiam perfectæ esse possint sine Charitate, cum hæc nihil iis addat perfectionis intrinsecæ, quoad statum tamen absque Charitate perfectæ esse non possunt: ita cum S. Thomas hæc communis habet Theologorum sententia. Hinc Apostolus 1. ad Corinthios 13. v. 3. *Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.* Ratio est, ille enim censetur status perfectus virtutum, dum ita in hominis animã existunt, ut ei profint ad beatitudinem, quantumcunque verò aliis virtutibus homo sit instructus, si tamen desit Charitas, caelestem beatitudinem nunquam assequetur. In quam rem appositissimè S. Augustinus lib. 15. de Trinitate, cap. 18. *Ipsam Fidem, inquit, non facit utilem nisi Charitas: sine Charitate quippe Fides potest esse, sed non prodesse.*

Alia virtutes sine Charitate homini non profunt ad beatitudinem.

Hac de causã Charitas à Theologis appellari solet *Forma virtutum*, quòd nimirum novam iis vim ac dignitatem moralem conferat, nempe rationem meriti; sine Charitate siquidem Fides & aliæ virtutes non sunt meritoria. Hinc, ut supra in materiã de Fide notavimus, desumpta est illa distinctio *Fidei informis & formate, mortuæ & vivæ*, secundum scilicet diversum statum ejusdem etiam numero habitus Fidei, sine Charitate enim nec Fides, nec ulla alia virtus reddit hominem vivum, nec aeternæ vitæ fructum confert.

Dices, hinc sequi nullam omnino virtutem, præter Charitatem, esse veram virtutem, cum nulla secundum se reddat hominem bonum, seu vivum, sed eum in peccato mortali relinquat. Negatur tamen consequentia; ad hoc enim ut aliquid sit vera virtus, non est necessarium ut qui actum illum elicit, reddatur absolute bonus, seu sine gravi peccato, sequeretur namque, si Deus statuisset alicui peccatori actum contritionis seu Charitatis elicienti non remittere peccata, sequeretur inquam, actum etiam Charitatis non esse veram virtutem. Ut ergo actus aliquis sit vera virtus, sufficit eum esse honestum & laudabilem, quòdque illum exercens censetur per eum benè vivere, & mereatur commendationem.

VIII. Charitas est virtus aliam virtutem informans.

IX. Ad hoc sit aliquid sit vera virtus non requiritur ut homo non reddat justum.

Quid ad conceptum vera virtus sit sufficit.

SECTIO TERTIA.

De unitate & simplicitate Charitatis.

DIXIMUS Sectione primã Charitatem esse virtutem, est enim *bona qualitas mentis, qua rectè vivitur, & qua nullus male uritur*, quo pacto, ut Tomo præcedente, Disp. 97. vidimus, Sanctus Thomas 1. 2. quæst. 55. art. 4. definit virtutem, approbatque tota Theologorum schola, ac desumptum hoc videtur ex Aristotele 2. Ethic. cap. 6. ubi virtutem esse ait, *qua bonum facit habentem, & opus ejus bonum reddit.* Deinde versatur Charitas circa objectum longè honestissimum, Deum scilicet, ad quem super omnia diligendum inclinatur ac disponit, quo nihil esse potest honestius, aut perfectius.

Dices: Virtus juxta Philosophos in hominibus efficit, ut facile operentur, seque circa objectum, quod virtus aliqua peculiariter respicit, delectabiliter exercent; secus verò res se habet in Charitate, sæpè enim accidit, ut dum bonum aliquod creatum occurrit, homo in illud feratur, & Deo præferat, quod non faceret si Charitas, amoris circa Deum exercitium ita facile redderet. Respondetur, hoc nihil facere contra Charitatem infusam, de qua hæc loquimur, habitus quippe infusi non dant facile posse, sed simpliciter, ut frequenter in superioribus ostensum est. Si autem sermo sit de charitate naturali, & habitu acquisito, solum dat operari facile & delectabiliter, quando est habitus intensus, & diu quis in actibus amoris Dei se exercuit, tunc enim bonum quodcumque creatum præ Dei amore facile contemnet. Et hoc argumentum perinde probaret nullam omnino dari virtutem, cum nulla sit, quæ difficultatibus occurrentibus aliquando non cedat, & à vitio contrario interdum non vincatur: eò tamen dat plus vel minus facile operari, quòd est perfectior, & per plures actus in animo firmata ac radicata.

I. Variè dicitur Charitatem esse virtutem.

II. Objectum virtutis Charitatem esse virtutem.

Quando bonus virtutis acquisitus des operari facile, ac delectabiliter.

Quamvis